

Izšla vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.
Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori:

2667 S. Lawndale Ave.

Office of Publication:

2667 South Lawndale Ave.

Telephone, Rockwell 4904

XXVIII.

Cena lista je \$6.00

Entered as second-class matter January 16, 1933, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

CHICAGO, ILL., PONDELJEK, 18. MARCA (MARCH 18), 1935.

Subscription \$6.00 Yearly.

ŠTEV.—NUMBER 54

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Senat odklonil McCarranov mezdni amendment

Pri ponovnem glasovanju je dobil samo 38 glasov, ker je Wagner, La Follette in nekaj drugih senatorjev preskočilo v Rooseveltov tabor. Senatorja Long in McCarran sta okrajšala uskoke. Obeta se še dolga debata o drugih amendmentih, ki določajo zvišanje apropriacij za izvajanje reliefnega programa

Washington, D. C., 16. marca. Senat je včeraj s 50 proti 38 glasovi porazil McCarranov amendment o "običajnih mezdah". Za poraz so odgovorni bili tisti senatorji, ki so pri prejšnjem glasovanju o tem amandmentu najbolj kričali, da prijatelji delavstva. Ti so tudi včeraj imeli polno izgovorov, katerih so pojasnjevali, zakaj spremenili svoje stališče. Poraz McCarranovega amandmenta, ki bi bil povečal stroške za zvišanje 3.500.000 zaposlenih pri reliefnih delih dve milijardi dolarjev, pomeni, da bo Rooseveltov reliefni program sprejet v obliki, ki bo jemljiva za administracijo. Debata o reliefnem načrtu se vleče še precej dni, predno poslan v nižjo kongresno komisijo. Na dnevnem redu je tudi več amandmentov, ki določajo povečanje apropriacij za dve milijardi dolarjev; te vsote bosta dve milijardi dolarjev porabljeni za izplačitev bivašim vojakom.

Takoj po porazu McCarranovega amandmenta je senat sprejel 83 proti dvema glasovoma domestni predlog, ki ga je predložil senator R. B. Russell določa "običajne mezde" za vse, ki grade poštne poslopstva in druge federalne ne permanentnega značaja. Senat odklonil McCarranov amandment pri ponovnem glasovanju, je bilo znano že prej, dan, ko je senator Russell izjavil, da bo za njegov predlog glasoval senator Wagner, La Follette, Mahoney, Costigan in dva republikan- senatorja, Gibson in Austin. So bili tarča ostrih kritik s strani republikanskih insurgentov in tistih demokratov, ki so zadnjega podpirali McCarranovo skupino. Atmosfera je bila napeta, da jo je Wagner opozoril na zbornice, ko je dal svoj govor, v katerem je izjavil, da bo glasoval proti McCarranovemu amandmentu; bil se je šele, ko je bilo treba glasovati o amandmentu.

Senatorja Long in McCarran so silovito kritizirala dezertir- ali ne živimo v demokraciji, je sarkastično vpraševal McCarran. "Ali nismo odgovorili? Ali boste ali zdaj pod- ali se mu opravičevali, ne morete glasovati njemu v log, ker se bojite predsedni- Wagner je insistiral, da se ni verjel načelu "običajnih mezd", toda pristal je na Russellov kompromis, ker vidi v njem edino rešitev Rooseveltovega reliefnega programa.

100 aretiranih v fe-
dralnem navalu

Chicago. — Federalna polici-
ja civila je 15. t. m. izvršila
na največjih navalov v zad-
njem letu in aretirala 1900 o-
bičajnih delavcev, kuhale žga-
ne, brez dovoljenja, tržile z nar-
avnimi snovi in ponarejale
v Chicago je bilo prijeto
14.000. Naval je objel vsi
milijone dolarjev vred-
nih stvari, skupaj in opreme
za vojsko.

FRANCOSKA ZBORNICA ZA OBOROŽENJE

Pariz, 16. marca. — Franco-
ska zbornica je sinoči dala vladi
oblast, da lahko podaljša termin
obvezne vojaške službe. Pred-
log, da se vojaška služba takoj
podaljša na dve leti, je propa-
del. Socialisti so na vsej črti
glasovali proti povečanju fran-
coskega militarizma. Med deba-
to, ki je trajala 10 ur, je bilo
slišati izjave, da je hitlerjevska
Nemčija uničila versajsko po-
godbo in Evropa se ponovno na-
haja na isti stopnji, na kateri
je bila leta 1913 pred izbruhom
svetovne vojne.

Capone po- slan v temnico

San Francisco, Cal., 16. mar-
ca. — Avtoritete na letniškem
otoku Alcatraz so naznanile, da
je bil Al Capone, čikaški ganež
in butlegar, poslan v temnico za
štiri dni, ker je s pestmi napadel
nekega jetnika, ta pa mu je vr-
nil udarec. Jetniške oblasti so
potem oba poslale v temnico. V
tej otoški jetnišnici se nahaja o-
krog dvesto najzaprtejših kaz-
njencev, ki so podvrženi strogi
disciplini. Capone je bil obsojen
na enajst let zapor na obtožbo,
da je osleparil vlado pri dohod-
ninskem davku.

Fašistična nevarnost v ustroju NRA

To je priznal načelnik
odbora NRA pri za-
slišanju

Washington, D. C., 16. marca.
— Da nudi ustroj NRA ugodno
polje za razvoj fašizma v Ame-
riki, je bilo odkrito včeraj na za-
slišanju pred senatnim finan-
čnim odsekom. Clay Williams,
načelnik odbora NRA, je priz-
nal, da nadaljnji obstoj NRA
lahko uniči deset odstotkov ame-
riškega biznisa. Potem, ko je
Williams priznal fašistične mož-
nosti pod zakonom obnove, je
dejal članom odbora, "da edino,
kar more kongres storiti za bi-
znis, je vzpostavitev zaupanja.
To izjavo je načelnik odbora
NRA podal kot odgovor na vpra-
šanje senatorja Goreja, ki je ho-
tel izvedeti, ali sedanja negoto-
vost ni paralizirala aktivnosti
težkih industrij.

Williams je trdil, da indu-
strijski pravilniki lahko zaduše
nekatera podjetja in trgovine, ki
nimajo sposobnega vodstva, raz-
tegnitev oblasti NRA nad biz-
nisom pa lahko prinese fašizem
Ameriki.

Istočasno je nastopil pred se-
natnim odsekom za delo Lloyd
K. Garrison, dekan pravne fa-
kultete na wisconsinaki univer-
zi in bivši načelnik federalnega
delavskega odbora. On je argu-
mentiral v prilog Wagnerjeve-
mu zakonskemu načrtu, ki naj
bi nadomestil točko 7 A zaka-
na obnove. Dejal je, da bi se
kongres, če sprejme ta načrt,
zavaroval proti komunizmu in
drugim radikalnim gibanjem.

Domače vesti

Nov grob na vzhodu
Kitzmillier, Md. — Težkim po-
škodbam in avtni nesreči je po-
dlegel John Vodopivec, star ko-
maj 21 let, torej v najlepši mla-
deniški dobi. Rojen je bil v A-
meriki.

Zalostna vest iz starega kraja
Cliff Mine, Pa. — Jennie Ko-
šenina je prejela žalostno vest,
da je v Rakovniku pri Medvo-
dah umrla njena mati Marija
Češnovar v starosti 78 let. V A-
meriki zapušča eno hčer.

Nesreča v tovarni
Milwaukee. — John Ivančič
si je zlomil levo nogo pri delu
v tovarni. Nahaja se v domači
zdravniški sobi.

Operacije
Milwaukee. — Frank Slatin-
šek se je moral podvreči operaci-
ji na kili. Leži že tri tedne v
bolnišnici. — Za isto poteškočo
je bil operiran tudi Joe Bambič.

Nov grob v Clevelandu
Cleveland. — Zadnje dni je
umrl Math Strumbelj, star 47
let in doma iz Žužemberka na
Dolenjskem. V Ameriki je bil
30 let in tu zapušča ženo, štiri
otroke in brata.

Nov grob na Primorskem
Cleveland. — Jos. Klavžer je
prejel žalostno vest, da je v Ko-
zaršču pri Tolminu na Primor-
skem umrla njegova mati Mari-
ja Klavžer v starosti 75 let.

Nov grob v St. Louisu
St. Louis, Mo. — Tu je umrl
John Lesar, star 63 let in doma
iz Jurjevice pri Ribnici. Tu za-
pušča ženo, sina in osem hčera.
Bil je član JSKJ.

Pobijajo poročilo imi- gracijskega komisarja

San Francisco, Cal. — Poro-
čilo, ki ga je nedavno objavil
Daniel W. McCormack, načelnik
imigracijskega biroja, v kate-
rem je dejal, da je bilo v nava-
lih na stavkujoče poljedelske de-
lavce v dolini Imperial aretiranih
400 oseb, med temi 118 ne-
državljanov in samo eden agitator,
ki je podvržen deportaciji, je
izjavilo jezo Zveze industrij-
cev. Ta organizacija trdi, da je
bilo v navalih aretiranih 912 o-
seb, med temi 262 nedržavljanov
in 33 članov radikalnih orga-
nizacij. Zveza industrijcev
pravi, "da mora kongres dobiti
pravo sliko o prevarnih aktiv-
nostih tujezemskih radikalcev v
tej deželi, ki ogrožajo ameriška
načela in institucije."

Relifni delavci morajo prispevati v Longov sklad

New Orleans, La. — Relifni
delavci, ki so uposleni v držav-
ni bolnišnici in drugih instituci-
jah, morajo prispevati pet od-
stotkov svoje plače v sklad Lon-
gove politične organizacije. Iz
tega sklada se bodo črpala sred-
stva za financiranje volilne kam-
panje v prihodnjem letu. Lon-
gova politična mašina se je do-
bro pripravila za prihodnje vo-
litve, ko bo treba izvoliti gover-
nerja in druge državne uradni-
ke. Relifni delavci morajo pri-
spevati nad tisoč dolarjev mese-
čno v "Kingfisher" sklad.

Cierva izumil novo letalo

London, 16. marca. — Juan
de la Cierva je včeraj na seji
Britske aeronavtične zveze po-
ročal, da je iznašel novo letalo,
ki se lahko dvigne z mesta na-
vispino v zrak. Pričakuje se, da
bo novo letalo, ki je uspešno pre-
stalo več preizkusenj v zadnjih
meseceh, zrevolucioniralo letal-
sko industrijo.

Korupcija z re- lifom v Ohio

Federalna vlada prevzala ohij-
ski relif

Washington, D. C., 17. marca.
— Federalni relifni administra-
tor Hopkins je včeraj obvestil
guvernerja Martina L. Daveyja
v Ohio, da njegova uprava pre-
vzame relifno službo v državi
Ohio iz razloga, ker je federalna
relifna uprava dobila dokaze, da
se vrši korupcija v zvezi z reli-
fom v Ohio. Hopkins je izvršil
ta korak na odredbo predsednika
Roosevelta.

KUBA ODREDILA OBRAVNAVO PROTI REBELEM

Havana, Kuba, 16. marca. —
Obravnave proti civilistom, ki
so obtoženi revolucionarnih ak-
tivnosti, so v teku v raznih ku-
banskih provincih. Manuel Por-
to Pena, vodja komunistov, je
bil postavljen pred vojno sodiš-
če v petem havanskem distrik-
tu.

Pena je obtožen sabotaže, s
katero je oviral funkcioniranje
Mendietovega režima. Na pod-
lagi izjemnih odredb, katere je
vlada uveljavila, bo Pena naj-
brž obsojen v smrt.

Istočasno so se otvorile obrav-
nave pred vojnimi sodišči v o-
stalih kubanskih provincih. V-
ladne avtoritete so v zadnjih
dneh aretirale veliko število de-
lavskih voditeljev in uradnikov
opozicijskega tiska. Med sled-
njimi so Miguel Quevedo, Ju-
lio Gonzales, El Grisol in Fer-
nando Morrel.

Bombe še vedno pokajo v Ha-
vani. Tri so eksplodirale v bli-
žini nekega šolskega poslopja in
neka ženska je bila ranjena.
Eksplozija je delno poškodova-
la tudi poslopje, ki ga je potem
zasedlo vladno vojaštvo, kjer je
našlo nadaljnjih šest bomb in
velike količine drugega eksplo-
zivnega materiala.

NESOGLASJE MED ČLANI GR- ŠKEGA KABINETA

Atene, Grčija, 16. marca. —
Vlada premijera Tsaldarisa se
ne more zediniti o vprašanju,
kako se naj kaznuje poražene
rebele. Člani kabineta so se
razdelili v dva tabora. Eden, v
katerem ima glavno besedo za-
časni vojni minister Metaxas,
zahteva drastične kazni za uje-
te rebele, drugi, v katerem sta
premier Tsaldaris in general
Kondylis, pa je za milostno po-
stopanje napram pristajšem biv-
šega premijera in voditelja
vstave Venizelosa.

Na zadnji seji kabineta je
Metaxas zahteval amandiranje
grške ustave, da bo vlada lahko
odpustila vse državne uslužben-
ce, ki so osumljeni, da simpatizirajo
z venizelisti. Tsaldaris je
zahteval, naj se mu da več ča-
sa za razmišljanje o tej zadevi.
Tsaldaris in general Kondylis
se očitno bojita novega poli-
tičnega konflikta, ki je neizogib-
ben, če bo vlada naložila dra-
stične kazni pristajšem bivšega
premijera Venizelosa, ki imajo
še vedno veliko zaslobo v ne-
katerih krajih Grčije.

Sodiijo, da je okrog dvesto
vodilnih rebelev pobegnilo v tu-
jezemstvo, ko se je revolta izja-
lovala. General Demetrij Ka-
manos, vodja rebelev v Mace-
doniji, je pobegnil v Bolgarijo
zaeno z dvajsetimi drugimi vsta-
ši.

Venizelos se nahaja na itali-
janskem otoku Rhodes in je pod
strogo kontrolo oblasti. Tu bo
najbrž tako dolgo, da se razbur-
kana politična situacija v Grči-
ji pomiri. Vlada je odvzela Ve-
nizelosu grško državljanstvo in
kretski vojaški "governer" je iz-
dal zanj zaporno povelje.

MOŽNOST STAV- KE V PREGOV- NI INDUSTRIJI

Rudarji, člani UMWA,
zahtevajo skrajšanje
delovnika in zvišanje
mezde

POGAJANJA V ZA- STOJU

Chicago, Ill., 16. marca. —
Tukajšnji trgovci s premogom
vidijo možnost splošne stavke v
industriji mehkega premoga, ko
poteče obstoječa pogodba 1. a-
prila. Pogajanja med operatorji
in predstavniki unije UMWA,
ki so pričela pred nekaj dnevi
v Washingtonu, D. C., so v za-
stoju in vse kaže, da nova po-
godba ne bo sklenjena pred
prvim aprilom.

Unijski uradniki sicer še ni-
so zapretili s stavko, vendar je
znano, da je bilo v prejšnjih le-
tih delo v premogovnikih avto-
matično ustavljeno, ako ni bila
sklenjena nova pogodba pred 1.
aprilom.

Sedanja pogodba določa \$5
dnevne mezde za delavce, ki so
uposleni v rovi in \$4 za tiste,
ki delajo na površju, sedem ur
dela na dan in pet dni v tednu.
Ta pogodba velja za vse rudar-
je, ki so uposleni v industriji
mehkega premoga. Pogodba, ki
je bila sklenjena med operatorji
in rudarji na polju antreita, ki
uključuje severnovzhodni del
Pennsylvanije, poteče šele 31.
marca 1936.

Unija United Mine Workers
of America zahteva uveljavlje-
nje trideseturnega delovnega
tedna in zvišanje mezde na \$6
na dan, za dvajset odstotkov,
kar pa operatorji odločno od-
klanjajo.

Pogajanja glede sklenitve no-
ve pogodbe so se letos zavlekla
zaradi zaslišavanja o Guffy-
Snyderjevem zakonskem načrtu,
ki določa vladno reguliranje
premogovne industrije. Druga
leta so pričela v sredi januarja
in so vzela najmanj 60 dni, kar
pomeni, da nova pogodba, tudi
če bi šlo vse gladko, ne bo skle-
njena pred mesecem majem. Na
podlagi prejšnjih izkušenj bo
delo v premogovnikih ustavljeno
1. aprila, ko poteče obstoječa
pogodba.

AMERIKA SE NE BO MEŠALA V HO- MATIJE NA KUBI

Washington, D. C., 16. marca.
— Summer Welles, pomožni dr-
žavni tajnik, je naznanil, da a-
meriška vlada ne bo intervenirala
direktno ali indirektno v zvezi
z notranjim konfliktom na
Kubi, ki ogroža režim predsed-
nika Mendiete. Welles, bivši a-
meriški poslanik na Kubi, je s
svojo izjavo ubil govornice, da bo
Amerika sodelovala z drugimi
državami v poskusu, da se vzpo-
stavi mir na otoku.

"Kubansko ljudstvo mora sa-
mo rešiti svoje poteškoče," je
rekel Welles. "Sedanji politični
nepokoj na Kubi je posledica
resne ekonomske situacije. Ta
situacija je prinesla Kubi dik-
taturu in krvave konflikte, ki
so nekaj neizogibnega v vsaki
deželi, ki mora iti skozi slične
preizkušnje."

Mehiški klerikalci linčali učitelja

Mexico City, 16. marca. — Iz
Jojutle v državi Morelos poro-
čajo, da so katoliki tamkaj linč-
ali učitelja Silvestra Gonzale-
sa. Obesili so ga na drevo in na
binglajoče truplo so pripeli li-
stek z napisom: "Socialistični
učitelj."

Hitler raztrgal versajski pakt

Odredil konskripcijo armade pol
milijona mož

Berlin, 17. marca. — Hitlerjev
režim je včeraj naznanil, da
Nemčija uvede obvezno vojaško
službo in rekrutira armado 350-
000 do pol milijona mož.

London, 17. marca. — Bivši za-
vezniki v svetovni vojni so da-
nes silno razburjeni valed ukre-
pa Nemčije, ki je raztrgala ver-
sajsko mirovno pogodbo. Med
Anglijo, Francijo in Italijo so v
teku razgovori za skupno akcijo
proti Nemčiji. Vsa Evropa je
razburjena.

RADIKALCI NAPA- DENI V NIŽJI ZBOR- NICI KONGRESA

Washington, D. C., 16. marca.
— Regularni "newdealerji" so
se sedaj spravili nad demokrate
v nižji kongresni zbornici, ki so
se pridružili radikalnemu blo-
ku, katerega je nedavno organi-
ziral kongresnik Paul Kvale,
farmer-laborit iz Minnesote,
Claude A. Fuller je prečital ime-
na 35 kongresnikov, ki so člani
radikalnega bloka. Nazval jih
je "lažnjive bogove". Harold
Knutson, republikanec iz Min-
nesote, je protestiral, ko je bilo
prečitano njegovo ime. Dejal je,
da se je udeležil sestanka, na
katerem se je blok organizi-
ral, ker je bil povabljen, toda
ostal je tam le nekaj minut, ko
je izvedel, za kaj gre.

Kongresnik Michael L. Igou
iz Illinois je smešil Knutsona,
ker se je pridružil bloku, ko je
znano, da je on vodja kampanje
v prid Hamiltonu Fishu, ki ima
skupnine po predsedniški kandi-
daturi na republikanski listi 1.
1936.

Fuller je poveljeval regular-
ne demokrate, a tem pa je izjavil
jezo kongresnika Bucklerja, ki
je dejal, da je bil tudi on demo-
krat, potem, ko se je prepričal,
da so v zvezi z wallstreetskimi
bankirji in raketirji, jih je za-
pustil in se pridružil farmer-lab-
oritom.

Fuller je obdolžil člane radi-
kalnega bloka, da hočejo orga-
nizirati tretjo stranko in na ta
način dobiti nekaj ugleda v jav-
nosti. "To se vam ne bo posre-
čilo," je rekel Fuller, "kajti
nihče ne more pričakovati, da
bo neznatna manjšina zavladala
nad večino in to velja tudi za
kongres."

Green zagrozil s trema stavkami

Predsednik ADF zahte-
va sprejetje Wagner-
jevega načrta

Washington, D. C., 16. mar-
ca. — William Green, predse-
dnik Ameriške delavske federa-
cije, je zapretil a stavko v treh
velikih ameriških industrijah
— v premogovni, avtni in teks-
tilni — če kongres ne sprejme
Wagnerjevega zakonskega načrta.

"Mi smo se že naveličali ča-
kanja in ne bomo več apelirali
na delavstvo, naj bo potrpežli-
vo," je dejal Green. "Od kon-
gresu zahtevamo takojšnjo spre-
jetje Wagnerjevega osnutka."

Wagnerjev načrt določa od-
pravo kompanijskih uni; usta-
novitev permanentnega, neod-
visnega delavskega odbora, ka-
teri mora imeti oblast, da bo
lahko izvajal točko 7 A zakona
gospodarske obnove in kršilce
kaznoval, in da mora imeti ve-
čina delavcev v vsakem podjetju
pravico izbrati svojo organiza-
cijo, da jih reprezentira pri ko-
lektivnih pogajanjih z delodajalci.
Green ni omenil delavskega

MUSSOLINI PO- NUJA SPORAZUM JUGOSLAVIJI

Rad bi sklenil političen
in ekonomski pakt

NOV POSLANIK V BELGRADU

Rim, 16. marca. — Uradno
poročilo se glasi, da so se včeraj
začela v Belgradu pogajanja, iz
katerih se morda izčim trajna
politična in ekonomska ententa
med Italijo in Jugoslavijo.

Novi italijanski poslanik v Ju-
goslaviji, grof Viola di Campal-
to, je včeraj, ko je predložil po-
verilne listine knezu Pavlu, na-
čelniku regentstva v Belgradu,
informiral jugoslovansko vlado,
da ima nalogo od svoje vlade,
da se pogaja za doseg trajne-
ga sporazuma med Italijo in Ju-
goslavijo. Dalje je izjavil, da
italijanska vlada zagotavlja Ju-
goslaviji pozitivno prijateljstvo
in nima nobenega namena, da bi
motila njen razvoj in njeno te-
ritorialno integriteto.

Ta izjava italijanskega posla-
nika v Belgradu se smatra v di-
plomatskih krogih v Rimu za
zelo značilno. Ali pomeni, da je
Mussolini spremenil taktiko in
opustil propagando za Dalmaci-
jo in vsako vmešavanje v no-
tranjo situacijo v Jugoslaviji,
kot na primer na Hrvaškem?
(Ali je morda to Mussolinije-
va poteza, da dobi Italija varno
zaledje med vojno v Abesiniji?)

RINTELEN OBSO- JEN V DOSMRTNO JEČO V AVSTRIJI

Dunaj. — Anton Rintelen, ki
je nekdanji igralno vlogo v
avstrijskem političnem življen-
ju, je bil 14. t. m. na obravnavi
pred vojnimi sodiščem spoznan
za krivega veleizdajstva in ob-
sojen v dosmrtno ječo. Obtožen
je bil sodelovanja v nacijem
puču v juliju preteklega leta, v
katerem je bil umorjen kancelar
Dollfuss.

Kakor hitro je bila razglaše-
na obsodba, so se pričela širiti
poročila, da je vlada poslala več
oddelkov vojaštva na Stajersko,
da zatro morebitno nacijsko re-
volto. Uradni krogi so ta poro-
čila takoj demantirali in izjavili,
da so brez vsake podlage.

Prosekutor je na obravnavi
priznal, da nima dokumentne
evidenice, da je Rintelen sodeloval
v protivladni revolti, ima pa do-
kaze, da je imel ozke stike z za-
rotniki.

Mnogi naciji so prepričani, da
se jim je Rintelen izneveril v od-
ločilnem momentu. On se ni po-
kazal v kancelarjevem uradu
takrat, ko so naciji razglasili po-
vladni radiopostaji, katero so za-
slegli, da je on nasledil Dollfus-
sa kot kancelar. Neki promi-
mentni hitlerjevci je izjavili, da
je Rintelen igral dvojno vlogo in
zato mora nositi tudi posledice.

Napad na arabske- ga kralja v Mekki

Meka, Arabija, 16. marca. —
Trije možki, ki so se včeraj vti-
hotapili v najslavnejšo tukajš-
njo mešeko, so bili na mestu u-
streljeni, ko so skušali umoriti
arabskega kralja Ibna Sauda in
njegovega sina, prestolonasled-
nika Emira Sauda. Zarotniki so
ju napadli z noži, toda oborože-
na kraljeva straža je takoj pri-
čela streljati in kroglo so ubile
napadalec. Uvedena je bila pre-
iskava, da se ugotovi, če so li-
meli napadalec tudi druge zave-
znike. Vzrok napada na kraljevo
življenje ni znan.

nepokoja v teh treh industrijah,
iz katerega se lahko izčim stav-
ka, toda njegova grožnja je vse-
eno vzemirala Rooseveltovo ad-
ministracijo.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Narodnina: na Zbiruško dravje (even Chicago) in Kanada \$6.00 na leto, \$3.00 na pol leta, \$1.50 na četrt leta; na Chicago in Cincero \$7.50 na leto, \$3.75 na pol leta; na inozemstvo \$9.00.
Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cincero \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Člani glasilo po dogovoru. Rokopisni dopisi in nenarodnih člankov se ne vračajo. Rokopisne literarne vsebine (štetje, povesti, drame, pesmi itd.) se vračajo poštom, če so priložili pošto. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned by post only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Advertising rates on agreement. Manuscripts of communications and unpublished articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned by post only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s futuro:
PROSVETA
2657-59 St. Lawrence Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Drobiž

Dvanajst dni so pokale puške, grmeli topovi in tekla kri na Grškem. Polovica grške boje mornarice se je uprla in zasledila otoke, v stari Macedoniji so pa divjale bitke kakor v svetovni vojni. Ameriški tisk je poročal o tej revolvi z debelimi naslovi na prvih straneh. Zdal poroča o naglih sodbah in eksekucijah.

Napenjalni smo oči nad dnevnimi vestmi, da izvedemo — zakaj prav za prav gre na Grškem, izvedeli smo malo. Čitali smo, da je stari grški demokrat Venizelos, ki je spremenil grško monarhijo v republiko, začel civilno vojno, da obvaruje demokratično republiko. Potem smo čitali, da Venizelosu pomaga Mussolini — in res se je stari Venizelos po polomu revolucije zatekel v Italijo.

Monarhija, demokratična republika, Venizelos, Mussolini! ... Nekdo nekje stoji na glavi in gleda na Kitajsko ... Kje je tista bolnišnica?

Ameriška civilna vojna še ni krvava. Bojišča so pa le polna dima, ki se ne valj iz topov in pušk, temveč iz — ust generalov.

General Johnson — general brez armade, odkar ga je Roosevelt izstrelil iz uradov NRA zadnje jesen — je zadnje dni napovedal strahovito vojno dvema največjima sovražnikoma senatorju Kingfishu in "fathru" Coughlinu. Ta vojna bo trajala do Johnsonove smrti. To bo še vetera in dima!

General Kingfish in general Coughlin seveda ne mirujeta in iz Royal Oaka pri Detroitu in z južnih teritorijev se bo kadilo kakor iz Vezuva med erupcije. So pa še drugi generali, ki mobilizirajo dim in veter.

Ce bi se ameriški delavci, ki ploskajo temu ali onemu generalu, le spomnili, da se ves ta humbug piše na njihovo kožo! "Show" je morda zabaven, a je drag ...

Vedno več delavcev na relifu!

Vsako večje mesto prijavlja vedno več reliefnih "klientov". To pomeni, da armada brezposelnih delavcev raste, namesto da bi padala — kakor je bilo napovedano iz najvišjega urada republike pred malo manj kot dvema letoma. Takrat je bilo napovedano s preroško gesto: pet milijonov mož se vrne na delo v treh mesecih, drugih pet milijonov v nadaljnjih treh mesecih, ostalih pet milijonov prihodnje leto ...

Pretekli sta dve leti, kriza gre v čisto leto in dvajset milijonov delavcev je še vedno na relifu. Vse kaže, da je glavni relief postal trajna, normalna ameriška institucija. In Bog blagoslovi, Bog očuvaj ameriške institucije!

Prihodnje leto so pa spet predsedniške volitve. Ali bo mazaški "new deal" še dobil pooblastilo, da nadaljuje z reliefom in mazanjem počenega starega lonca — kapitalizma?

Idiotске kampanje proti "rdeči nevarnosti" v Združenih državah presedajo celo konservativnemu črkasemu časopisu "Daily News". Ta list piše, da te kampanje ne bodo dosegle drugega kakor naredile bodo iz peščice komunistov mizerne "mučenike".

Ako mislijo skrajno slepi in skrajno zabiti ameriški burbonci, da bodo obvarovali svoj dokraj skrahirani in razpadajoči ekonomski red s temi otročji kampanjami, se grdo motijo.

Hearstova čunja, katero urejujejo mentalni dojenčki, se baha, da ameriški kapitalizem je "čvrsto stoji na nogah". Da dokáže, kako čvrsto stoji, poudarja z debelim tiskom, da v poznajstih ameriških mestih 47% prebivalcev posejane hiše, 49% posejane avte, 51% ima telefon v stanovanjih, 15% ima električne hladilnike in 41% prebivalcev ima hranilne vloge v bankah.

Vse to so ljudje v 15 mesih dosegli v — sto letih. Samo to? Lest ne pove, kako je s 50 in več odstotki — tist večino — onih prebivalcev, ki nimajo svojih hiš, avtov, telefona, hladilnikov in nobenega centa v banki. Niti ne pove, kako ogromen je odstotek onih, ki so v zadnjih petih letih izgubili hiše, avte, denar v bankah, kratkoročno — vse. Po čegavi krivdi? Po krivdi zločinškega kapitalizma, ki še vedno "čvrsto stoji" ...

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke

Zanimive vesti iz Bridgeporta

Bridgeport, O. — Kampanja tukajšnje podružnice združenja prodajalne je povoljno izpadla. Pristopilo je 12 naših rojakov, ki so skoro vsi člani društva št. 13 SNPJ. Prej pa je bilo že šest naših rojakov pri zadugi. Torej skupaj sedaj 18.

Glavni urad te zdruške, ki ima svoj sedež v Dillonu, O., je dal tudi za celo stran oglaš v Majski Glas. Vsi člani zdruške in simpatizirajo, preskrbite si Majski Glas gotovo; združni oglaš v njem je delavski oglaš in združna posluje na delavskih principih.

V dnevi 6. in 7. aprila se bo vršila konvencija soc. stranke za državo Ohio v Massillonu, O. Vršila se bo tam zato, ker je to nekako v sredini med Clevelandom, Akronom, Barbertonom in Girardom. Pridite v velikem številu. Pošljite svoje delegate in zastopnike na to važno konvencijo, ki se bo vršila v omenjenem mestu v dvorani Union AIAST. Na programu bodo dobri govorniki. Dobro znani organizator krojaške unije A. C. W. Leo Krzycki in splošni strankin organizator Roy Burt.

Na večer pred konvencijo se bo vršil velik shod, na katerem bo nastopila omenjena govornika. To bo v petek večer dne 5. aprila. Shod se vrši v označeni dvorani. Delavske razmere po tukajšnjih rojih so še vedno pod ničlo. Dne 1. aprila bo poteklo že leto dni, odkar so ustavili obrat v rojih te doline; delajo le po en dan v tednu, malokdaj po dva dni. Potem pa lahko vidite, kako morejo tukaj ljudje živeti.

Kot tajniku konference so mi sporočili, da so pridobili za pristop v Prosveto matično društvo SNPJ v Salemu in East Palestini. To je pač dobro znamenje. Matt Tušek in Chas. Bogataj iz Power Pointa izvršujeta svojo nalogo, ki sta jo prevzela na prošli konferenci.

Tukajšnji soc. klub št. 11 se pridno pripravlja za igro in prireditve za 11. maja. Upriporjena bo slovenska igra "Luka in Jaka" in angleška "Hans von Smash". Kot se sliši, bodo šli to igro uprizoriti tudi v druge nasebine.

Zadnje tedne se vršijo po radiu osebne bitke med župnikom Coughlinom in bivšim bosom Nire H. Johnsonom. In o tem vse govori na cesti in povsod. Na vse načine znajo blufati ljudstvo, samo da ga obdržijo pohlevnega. Pa kako je masa zainteresirana v te osebne bitke. Če jo bi bilo tako lahko pridobiti za resno delo, potem bi bilo mizerijo kaj kmalu konec. Ampak v tem je pa delo, ki se ga ne da popisati. Ljudje najdejo izgovorov na koše.

Seveda jih je že precej, ki so se začeli zavedati, da jih je Rooseveltova politika potegnila, ampak so pri vsem tem neodločni in mlačni za napredno delavsko stvar. Zato bomo morali še mnogo delati in z njimi vred trpeti.

Tukaj naokrog imajo organizirane klube, o katerih pravijo, da ne zastopajo nobene politične stranke. Torej niso ne dež ne voda. Zadnje pa so delali za demokratično stranko, koristi od tega pa ima le par oseb v bližini dela. Kaj pa z ostalimi kalini? Kje je bratstvo?

Soc. stranka dela za dobrobit vsakega delavstva, ne pa za posamezne ljudi, ali pa za to, da bodo dobili sodeček piva ali petila na dan volitev. Če je dobična liga postena, se mora izreči za posteno stranko, in ta je socialistična. Kajti tudi pri ligi so razočarani radi Rooseveltove politike, in pravijo, ako se ljudstvo ne zbudi, da bo prišel fašizem nad nas v teku dveh let.

Kar so socialisti pisali in govorili na svojih shodih, to prihajna. Doletna liga kontrolira tukaj toliko glasov, da si lahko izvoli več uradnikov v okrajne urade. Kar je pri tem treba, je soc. platforma in soc. načela, oziroma to, da se pridružijo soc. stranki. Drugače ne more ime-

ti noben organiziran pošten delavec zaupanja v ligo. Mi nismo slepi, da ne bi videli, kako se je delalo pri zadnjih volitvah v prid demokratov od strani strankarske lige.

Delavci in člani SNPJ, delujete, da se liga preustroji v pravo delavsko organizacijo, ki bo zastopala interese treznomiselnega delavstva, v smislu načel, ki jih zastopa soc. stranka. Kajti danes je lahko debatirati s socialističnega stališča, da kaj bo rešilo deželo sedanje mizerije. To jim mi lahko dokazemo, oni nam pa ne morejo dati odgovora. To sem že sam skušal pri več osebah, ki se nekaj štejejo. Mesto da bi šli ven iz mizerije, pa gremo še v večjo z vsakim dnem. New deal je dober le za kapitaliste, za delavce pa mizerijo in pomanjkanje.

Joseph Snoy, 13.

Dopis z zapada

Enumclaw, Wash. — V tej nasebini in okolici ni mnogo Slovencev, vendar pa nas je dovolj, da imamo štiri podporna društva štirih podpornih organizacij. Torej smo na društvenem polju dobro preskrbljeni.

Naša nasebina Enumclaw je malo središče Slovencev, ki živijo v tej okolici. Kakor že rečeno, imamo štiri podporna društva. Društvo SNPJ, društvo SSPZ, društvo JSKJ in društvo KSKJ. Vsa ta štiri društva so se dogovorila, da si postavijo skupno dvorano ali Slovenski dom, ki naj jim služi kot zbirališče za društvene seje in veselice ter razne druge prireditve.

Pred nekako tremi meseci sem čital v nekem dopisu, da nekateri nasprotujejo stvari, da se bi zgradila skupna dvorana. V resnici smo bili nekateri proti temu, pa ne radi drugega, ampak radi tega, ker ni bilo denarja. Če kdo radi tega nasprotuje, se ne more reči, da to dela zato, ker nima smisla za skupnost, da ne vidi koristi, ki bi jo imela skupna društva od take dvorane. Vsako stvar je treba gledati z obeh strani.

Glede dela pa je pri nas tako, kakor kapitalisti in njihove kompanije hočejo. — Prosveti želimo obilo novih naročnikov! J.R.

LISTNICA UREDNIŠTVA

Fr. Z. P., Nokomis, Ill. — Hvala za poslano. Prosveta je že pojasnila v mnogih člankih, kaj je naše mnenje o tem mazaču in drugih podobnih mazačih. Kdor je pameten, ne bo nasedel, kdor pa misli in verjame, da mora nasesti — zanj ni pomoči. — Razširjajte Prosveto med naše ljudi. To je najboljša zdravilo proti vsakemu mazačtvu.

Predpomladanska vročina

Chicago. — V petek, 15. marca, se je temperatura v Chicagu in okolici dvignila na 72 stopinj, kar je rekord za vse čase, kar obstoji vremenski biro v tem mestu. Toda to predpomladansko poletje ni trajalo dolgo. Oficialna pomlad pride šele ta teden.

Senator Huey Long, louisijanski diktator, se pogovarja z nekim članom državne legistature.

Problemi priseljenca

Ko priseljenec želi dobiti sem ženo in otroke

Vprašanje: Ali more priseljenec, ki ni še ameriški državljani, dovesti sem ženo in otroke? Jaz imam stalno delo. Denar, ki ga pošiljam svoji družini, bi zadovoljal za njihovo vzdrževanje tukaj.

Odgovor: Žena in neporočeni otroci inženca, nastanjenega v Združenih državah, uživajo pravico na drugo prednostno kvoto. Da dobijo to prednost, morate vi najprej dobiti dokazilo, da ste bili zakonito pripuščeni v to deželo za stalno bivanje. To storite s tem, da izpolnite tiskovino Form 575, ki jo morete dobiti od najbližjega priseljenškega urada. Izpolnjeno tiskovino pošljite na naslov priseljenške postaje, skozi katero ste bili pripuščeni v to zemljo (na pr. na Commissioner of Immigration, Ellis Island, New York City). Priložite tudi nepriljeno znamko za 5 centov. Ko oblast najde, da ste bili zakonito pripuščeni, obvesti dotičnega ameriškega konzula v inozemstvu in konzul postavi vašo ženo in otroke na prednostno listo.

Svoji družini pošljite tudi zapriseženo izjavo (affidavit), v katerem navedete, da ste zmogni in voljni vzdrževati jih po njihovem prihodu. To izjavo je treba podpreti z dokazili o svojem finančnem stanju. V to svrhu pošljite overovljeno izjavo svoje banke o vlogi v dotični banki. Ako imate nepremičnine, dokažite tudi to in koliko je vrednosti v njih. Treba je poslati tudi overovljeno izjavo delodajalca, kjer naj bo navedeno, koliko časa ste zaposleni in koliko zaslužite. Ako je gospodar voljan, naj navede, da bržkone ostanete še nadalje v njegovi službi.

Repatriacija inozemcev

Vprašanje: Ali je res, da ameriška vlada plačuje šifkartu nezaposlenim inozemcem, ki se hočejo povrniti domov? Jaz sem prišel v Z. D. leta 1913 in družina mi je v starem kraju. Tekom zadnjih dveh let sem na reliefu pa bi hotel iti nazaj k svojem Sem več kot 60 let star.

Odgovor: Povratek na račun ameriške vlade je mogoče le tedaj, ako se inozemec nahaja manj kot tri leta v tej deželi, je brez sredstev in izrazi željo povrniti se domov za vedno. Nedavno pa je bil predložen v kongresu zakonski načrt, ki, ako bo sprejet, bi omogočil vsakemu inozemcu povratek na državne stroške, brez ozira na to, koliko let se nahaja v tej zemlji. Ta čas pa je nemogoče prerokovati, kaj bo kongres sklenil v tem pogledu.

Naturalizacija inozemskega moža Amerikance

Vprašanje: Postala sem ameriška državljanka leta 1932, ali moj mož je še vedno inozemec. Ali je res, da more moj mož po nekem novem zakonu dobiti drugi papir brez potrebe za prvi popir?

Odgovor: To je res, ali le kolikor se tiče onih, ki so se poročili po dnevu 24. maja 1934, oziroma ako je žena postala ameriška državljanka po tem dnevu. V takem slučaju ni treba prvega papirja za moža in on more postati državljani po triletnem bi-

Stavkar piketira lekarno v New Yorku, ki je odklonila priznanje unije.

vanju. Drugače je treba prvega papirja in petletnega bivanja.

Žena ne izgublja državljanstva vsled razporeke

Vprašanje: Postala sem mnogo let nazaj ameriška državljanka vsled naturalizacije svojega moža. Pred par leti pa sva se razporečila. Ali sem zato zgubila ameriško državljanstvo? Ako nisem, kako naj dobim svoje lastno državljsko spričevalo?

Odgovor: Žena, ki je postala ameriška državljanka vsled poroke z ameriškim državljanom — kar je bilo mogoče pred dnem 22. septembra 1922 — ne izgublja ameriškega državljanstva, ako zakonsko razmerje prestane. Ako je vaš mož postal ameriški državljan po poroki ali pred dnem 22. septembra 1922, morete dobiti svoje lastno državljsko spričevalo, ako se obrnete na District Director of Immigration and Naturalization v svojem okraju. Za tako prošnjo služijo tiskovina Form 2400, priložiti je treba dve sliki in Money Order za \$5. Ako ste se poročili z ameriškim državljanom, ki je bil že državljani, ne morete dobiti posebnega spričevala, ali vseeno ste ameriška državljanka. — FLIS.

Socialistična eksekutiva pred važnimi vprašanji

Morda pride do razkola

Buffalo, N. Y. — (FP) — Eksekutiva socialistične stranke bo na svoji prihodnji seji, ki se bo vršila tukaj 22., 23. in 24. marca, imela več izredno važnih vprašanj pred seboj. Sploh je od te seje veliko odvisno, če pride v stranki do razkola ali ne.

Situacija je izredno napeta v New Yorku, kjer je hud frakcijski boj med "staro gardo" in "militanti". Slednji tvorijo močnejšo manjšino. Nedavno so zaključili, da prično izdajati svoje glasilo ("stara garda" ima New Leader), kar je frakcijske strasti še bolj vzplamtel.

Izven New Yorka in Indiane, kjer je narodna eksekutiva vzela čarter državni organizaciji radi referendumu o izstopu iz stranke, se frakcijski boj ni razpasel. Če se eksekutivi ne bo posrečilo pomiriti razburjene duhove, je razkol v New Yorku skoraj neizogiben, kar bi imelo posledice tudi na druge države.

Ta frakcijski boj se navidezno suče okrog malega števila levičarjev ali komiteja za revolucionarno taktiko, ki teorizira o revoluciji in delavski diktaturi. Eksekutiva je že na zadnji seji v Bostonu sprejela resolucijo, ki zavrača taktiko propagiranja oboženega upora med delavstvom. Odrčila je tudi posebno preiskavo o delovanju te skupine v stranki. "Stare garde", ki je zgubila kontrolo nad stranko na detroitski konvenciji, pa to ne zadovoljuje in se je teoretično pričela orientirati na skrajno desnico.

Drugo važno vprašanje, o katerem bo eksekutiva razpravljala, je vprašanje delavske stranke, to je, če naj socialisti pričnejo s smoteno kampanjo za ustanovitve delavske stranke na federacijski podlagi. O tem bo referiral poseben odbor, katerega načelnik James D. Graham, predsednik Montanske delavske federacije.

Naše oko

Svetlobni žarki morajo opraviti zelo zamotano pot, da pridejo od zunaj do skorje velikih možganov in s tem do naše zavesti. Oko sestoji iz različnih prozornih optično lomečih plasti, kakor roženice, očesne tekočine, kristalne leče in steklenega telesa. Žarki morajo skozi te plasti, da pridejo do nežne mrežnice, "fotografske plošče" našega očesa. Tu sede čutilnice, ki so občutljive za svetlobo in barvo. Žarki jih razdražijo in ti dražljaji se zberejo najprej v očesnem živcu, na kar odpotujejo po njem in po raznih poteh do velikih možganov. Mrežnica z očesnim živcem ni prav za prav nič druga nego za svetlobo občutljiva izboklina možganov, njihov sprednja straža, ki gleda skozi "skleno okno možganov", oko z njegovimi optično lomečimi plastmi, v svet.

V mrežnici je skritih polno priprav, ki imajo vsaka svojo nalogo in delujejo ali počivajo, kakor zahteva pač vnanja potreba. Pri belem dnevu delujejo n. pr. povsem drugi deli mrežnice nego v somraku ali v temi. "Somračni aparat" mrežnice se ne vključuje ali izključuje bliskovito kakor kakšna električna žarnica, temveč se polagoma prilagodeva povečanim zahtevam. Mrežnica proizvaja v mraku neke snovi, tako zvali "očesni škrlat", ki občutljivost očesa za svetlobo silovito poveča. V pol ure se ta občutljivost zviša na 2000kratni iznos. Šele pred nekaj meseci so odkrili nov hormon, ki mu je naloga stopnjavati občutljivost našega "nočnega očesa". To snov so v poskusu nakapali v oko, ki se je nato neprimerno hitreje privajalo teme in videlo v njej različno vsakovrstne predmete. Kakor znano, so razne bolezni, ki se očutujejo bodisi v motnjah dnevnega ali nočnega vida. Neki kočijaž je po vnetju v mrežnici izgubil sposobnost za gledanje podnevi, ko ni mogel več uganiti napisov in hišnih števil. Njegov "nočni aparat" pa je bil v red in tako je mož ponoči lahko mirno opravljal svoje delo. Nasprotno je z "nočno slepoto". Osebe s tem zlom postanejo z mrakom prav tako neobčutljive kakor kure, ki imajo v svojih mrežnicah skoraj izključno stanice za dnevno gledanje. Od tod tudi ime "kurja slepota" za navedeno bolezen.

Čestokrat slišimo naziranje, da bi morali povsem opustiti naokne in podobna "mučila moderne kulture". Zagovorniki tega naziranja pravijo, da človeštvo v starih časih tudi ni poznalo teh mučil, a je dobro živelo brez njih. Res je sicer, da uporabljajo človeštvo naokne šele kakšnih 500 let, a to ne pomeni ničesar. V starem in srednjem veku bi jih ljudje pač tudi uporabljali — če bi jih že takrat poznali kajti slabih oči tedaj nemara ni bilo nič manj nego danes. Mnogi rimski pisci se pritožujejo čez brljavost starih oči in očitačo zdravnikom, da ne morejo ničesar proti temu zlu. Na mnogih starih plastikah in slikah vidimo obraze z značilnimi stisnjenimi očmi, kakršne določajo kovidni ljudje, ki ne uporabljajo naoknov. Sloviti smaragd, ki je Neron z njim opazoval črnske igre, pa ni bil neke vrste "monokel", temveč nekakšno zaščitno zeleno steklo, ki naj bi oko varovalo premočne svetlobe.

V novejšem času uporabljajo namesto naoknov zelo pogostoma posebna stekla, ki se namestijo naravnost na očesno jabolko. Med tem steklom in očesom je tenka plast tekočine, ki je prav za prav korigirajoča "leča" in ne steklo samo. Ta stekla se izdelujejo individualno za vsakega pacienta. Marsikdo jih ne prenese, ker mu preveč dražijo oko, mnogim pa so neobhodno potrebne pripomočki, posebej ljudem z nepravilno krivino roženice ali z drugimi organskimi napakami v očesu, dalje ljudem, ki v svojem poklicu ne morejo nositi naoknov, n. pr. igralcem. Pred stari naokni imajo ta stekla še to prednost, da se ne zaročijo in da povečujejo zorno polje. — Dr. vg

Otrok in žival

Otrok ima pred svojo vedno neko bojazn, ker so njegovi vzgojitelji, torej odločujoči in nitielji v njegovem življenju. Z vsem svojim koprnenjem po enakovrednih tovarishih pa se družijo z živalmi, ki gledajo na raznovrstne pogoje življenja z isto dojemljivostjo in istostojno brez predsodkov. Da živali, zlasti pse, ptičje in opice, privlačejo otroci, je staro dejstvo. Kakor vemo je ena izmed značilnih potez v življenju otrok njih nagnjenost k mučenju živali. Njih največja naklonjenost do kakšnega živali gre v spremstvu z na videz protivnimi impulsi. Pes pa prenese ta mučenja s potrpečljivostjo in naravnost očetovskim umevanjem. Vprašanje, od kod ve žival, da je otrok bitje, ki si ne ve pomoči in ki je potrebno zaščitno ter varnostno, do danes še nismo pojasnili. Tu odločijo nekaj več nego nagon, biti mora neka vrsta spoznanja, da vodi žival do takšnega razvoja.

Ni mogoče oporekati, da ima stik z živalmi za otroka veliko vzgojno vrednost. Bolje nego z ljudmi se otrok s svojimi stiri in dvornimi prijatelji navadi tega, kar imenujemo človeško čutenje. Žival je tovarišica, ki otroka nlešar ne-jemlje, kakor se to dogaja s človeškimi tovariši, in mu ne krati pravice, a deluje skoraj vse radosti in žalosti tako kakor otrok sam, čeprav na svoj način.

Vesti s Primorskega

POSEBNEGA SODIŠČA V RIMU

liko antifasistov obsojenih

Trst, febr. 1935. — Pravo z današnjega stanja in proističnega gibanja v Italiji brez dvoma posebno sodišče ima. Iz njegovega delovanja jasno razberemo razpoloženje italijanskega ljudstva in njegovega več ali manj pospesitve dela tudi vidimo vse boljši strani fašističnega režima. Zato, da bi fašizmu spodkopali, ga sili, da na vse načine skuša zatreti vsako kakršnokoli gibanje in obenem ljudstvo ostrasiti in mu pokazati svojo moč. V zadnjem času posebno sodišče zelo pospesuje delovanje, kar je predznak znamenja, da upornost strva z dneva v dan vedno raste. Večje in manjše skupine antifasistov iz vseh pokrajin mest države pričajo poleg tega, da ne gre tu za kako obojeno protifašistično gibanje, ampak za več ali manj skupni odpor italijanskega ljudstva. Težko pa bi bilo in prav nič samoočeno po teh nekaj nerih, ki jih spodaj omenjam, presojati pravilno položaj, drugi strani pa bi bilo nevarno slediti in beležiti vse, kar se z dneva v dan vrše v tem sodiščem. Veliko število lahko rečemo skoro večje, ki jih morajo prehoditi posebno sodišča, pa je očitno do njega sploh ne pride, pa še kakajso manj. Tako lasti precej naših ljudi v znanju "Regina coeli", za katerega mena deloma vemo in ki jo je dolgo na proces. Iz njenih imen, ki jih objavljajo, pa je čisto ne moremo ugotoviti, katere narodnosti so. Med zadnjih dneh so zlasti zbužnostni procesi proti fašistom pred posebnim sodiščem. Koncem januarja je bil obsojen dvanaest antifasistov iz Toskane. Najvišja kazn je bila dvajset let, skupaj pa jih bilo 76 let zapora. Zaradi tega sta jim bili odpusteni dve leti, razen enemu, ki je bil drugič pred tem sodiščem. Na njemu so bili obsojeni antifasisti iz Brescie na 15 let. Dne 15. feb. pa najin antifasistov iz provinc Taranto bilo obsojenih na 73 let ječe.

Pravni ravnatelj dijaškega konvikta pred sodiščem

Trst, febr. 1935. — Lansko 9. septembra smo obišli okoli ukrepu oblasti, ki so prisiljene zapreti znani dijak konvikta "Principe Umberto" v Gorici, ki je bil namenjen vrsti raznarodovanju, razburjanju javnosti, ki je bilo vedno večje. Dolgo časa namreč prihajale iz zavoda krožile po zavodu vesti, ki sprajale vzgojitelje v javno luč. Ko pa je več govorilo, ni bilo mogoče, da bi se tihih stvari in izjemno obširno preiskavo, kar je bilo, da so aretirali ravnatelja in prefekta, ter zavod. Ravnatelj zavoda, "kolonelo" laško vojske, Errani iz Milana, in I. Cescutti iz Arte sta prišla obtožbo radi homoseksualnosti, da bi bil obdolžen. Erraniju pomagali spravi priča pota preiskavo in da je bil kaznivih dejanjih uničiti ter radi krajini. Dne 15. feb. se je priredil tržaski sodiščem. Na proces, ki bo trajal sedem dni in se bo vršil v pritih tratih.

Več kazni radi tihotapstva

Trst, februarja 1935. — Tržaskim sodiščem so bili aretirani: Franc Šafran, Josip Čuček iz Postojne na 7.200 lir denarne kazni, in Josip Jurca iz Italije, ki je bil konfisciran, za katere je sedaj v Italiji velika kazn, tako so tudi kazni, ki se izdajo za take prestopke, zelo povišane.

Protičje posebne naloge

Trst, februarja 1935. — Protičje politika v gorikih je značilno, da je te politike nadzor Margotti, ki

se je po svojem nastopu že ponovno poklonil vsem fašističnim veljakom in jim na nedvomen način tolmačil željo po čim tesnejšem sodelovanju cerkve s političnimi oblastmi, tudi v izpolnjevanju posebnih obmejnih nalog fašistične Italije smatral za potrebno, da odpošlje še posebno deputacijo k prefektu Intronu in pokrajinskemu fašističnemu tajniku Luraschiju, da se jima še posebej pokloni v imenu italijanske katoliške akcije.

Kakor javlja fašistični tisk, je deputacija razložila obema fašističnim predstavnikom program te akcije v tem letu in namene, ki jih hoče doseči v najbližji bodočnosti, tako "s posebnim ozirom na potrebe obmejne cone, kakor tudi v splošno dobro cerkve in domovine".

Deputacija je še prav posebno poudarila voljo katoliškega klera (italijanskega seveda) po čim tesnejšem sodelovanju cerkvenih in političnih oblasti na vseh poljih. Kakor poročajo fašistični listi, sta prefekt in fašistični tajnik sprejela "z vidnim zadovoljstvom to spontano poklonitev" in "izrazila svoje veliko veselje nad izjavo zastopnikov katoliške akcije, da žele vidno in uspešno sodelovati s fašističnimi oblastmi pri obnavljanju vseh moralnih vrednot, zlasti pa pri delu za popolno civilno ujedinenje vseh italijanskih državljanov".

Naj samo še pripomnimo, da se je deputacija, ki jo je v imenu nadškofa Margottija vodil podpredsednik Katoliške akcije don Monti, poslovila od fašističnih veljakov, kakor se spodobi po lateranskem sporazumu: s fašističnim dvigom roke. Tudi ni brez pomena, da je fašistično časopisje to okolnost še posebno poudarilo.

Primorski Slovenci in Hrvatje morajo iti prvi v Afriko!

Trst, 20. febr. — Danes so bili pozvani po vsej Julijski Krajini vsi vojaški obvezniki letnika 1908. S tem so bili do danes mobilizirani letniki 1908, 1909, 1910, 1911, 1912 in 1913. Zanimivo je, da so bili od letni pozvani po vsej Julijski Krajini mobilizirani vsi brez oziroma, h kateri enoti spadajo!

Obmejna cona ob Jugoslaviji bo izpraznjena?

Metulje, 20. febr. — Tu je vse potrto zaradi mobilizacije. Ljudje nič ne delajo, hodijo naokrog in sepečajo. Zandarji pa pajo, da nihče ne zapusti svoje vasi. Siri se govori, da bodo v slučaju vojne z Abesinijo pobrali vse moške iz obmejne cone in jih odvedli v notranjost Italije.

Učitelj Franc Tratinik obsojen na pet let konfinacije

Postojna, februarja 1935. — Sredi preteklega tedna je bil konfiniran za pet let Franc Tratinik, star petdeset let, porodu iz Idrije. Imenovan je živl že nad 30 let v Črnem vrhu. Aretiran je bil že prve dni januarja in bi moral pred redno sodišče. Ker pa ni preiskava ničesar dognala in je ostala v vsem brezuspешna, so ga postavili pred konfinacijsko komisijo, ki ga je obsodila na pet let konfinacije.

Franc Tratinik je bil do leta 1924 nadučitelj. V zvezi z velikimi premestitvami v Italijo je bil tudi on premeščen v južne pokrajine, a se je raje odpovedal službi. Bil je poleg tega poslovođa Kmetijskega društva ter tajnik Hranilnice in posojilnice tega društva v Črnem vrhu. Med ljudmi je bil zelo priljubljen, ker jim je v vseh stvareh rad pomagal in jim šel na roko, zlasti v sedanjih časih, ko se skoro nihče ne spozna v raznih davčnih in drugih zadevah, ki so v zvezi z občevarjem z oblastmi. Bil je brez družine in stanoval je v župnišču skupno z župnim upraviteljem Filipom Kavčičem, ki je bil že lani konfiniran na pet let v Reggio Emilia. Tako so se oblasti odkrižale na lep način, ker ga niso mogle spraviti pred izredno sodišče, zopet enega našega človeka. S tem pa je domača posojilnica in hranilnica ter kmetijsko društvo zgubilo izvrstnega organizatorja in upravitelja ter

odprla pot fašističnemu komisarju in s tem tudi zadala tej gospodarski ustanovi smrtni udarec.

Obsojen zaradi žaljenja italijanske armade

Gorica, februarja 1935. — Josip Hočevnar iz Velikega dola je bil obtožen pred sodiščem, ker je žalil italijansko vojsko. Do tega je prišlo tako-le:

Pred meseci se je vračal domov v družbi svojih dveh prijateljev iz gostilne razigrane voje. Domov grede so veselo prezevali in se razgovarjali o vsem mogočem. Nasproti jim je prišel neki podoficir na biciklu. Ta je bajle slišal, kljub temu, da ni razumel slovenščine, kako Hočevnar obrekuje italijansko armado. Ta je Hočevnarja na mestu prijel in ga odpeljal v kasarno. Pred sodiščem je bil obsojen na eno leto zapora, kar pa mu je bilo odpušeno zaradi amnestije.

Dijak Slavko Vičič pod policijskim nadzorstvom

Reka, februarja 1935. — Pred mesecem smo poročali o nenadni aretaciji štirih dijakov v Trnovem in Ilirski Bistrici. Med štirimi aretiranci je bil tudi dijak Slavko Vičič. Vsi so bili po večdnevem zaporu v Kopru izpuščeni na svobodo pod raznimi pretnjami in grožnjami, o čemer smo tudi že poročali. Med tem ko so bili trije dijaki zaradi mladostnosti oproščeni vsakih posledic, je bil Slavko Vičič obsojen na policijsko nadzorstvo (ammonizione). Po tem nadzorstvu ne sme zapustiti svojega stanovanja pred sedmo uro zjutraj, ne po sedmi uri zvečer. To pa je dijaka oviralo pri študiju, ker se iz Trnovega vozi z vlakom v Reko in je zaprosil komisarja za olajšavo, kar mu je tudi dovolil. Vendar pa je poleg ostalih treh vedno skrbno zasledovan, zlasti v vlakih in v šoli.

Posojilnica v Rihembergu dobila fašističnega komisarja

Gorica, februarja 1935. — Izmed številnih denarnih zadrug in zavodov v Julijski Krajini, ki so zlasti prva leta po vojni lepo uspevali v svojih poslih, jih je ostalo le še nekaj. Med zadnjimi je Kmečka hranilnica in posojilnica v Rihemberku. Ta hranilnica je imela tudi svoj blagovni oddelk in je do zadnjega bila v slovenskih rokah. Spadala je med najstarejše in najtrdnjše domače gospodarske ustanove na Goriškem.

Pred nekaj tedni je bil nena doma imenovan tej hranilnici komisar. Kot pravijo, je to neki višji upokojeni oficir, ki stane v Gorici. Ta mož upravlja poleg rihemberške hranilnice tudi šempasko in neko v Brdih. O vodstvu, upravi in delovanju hranilnice, ki jih vodi ta mož, bi lahko marsikaj poročali. Zadržanji nimajo nikakega vplogda več v poslovanje svojih zadrug, ne vedo ničesar o stanju in položaju. Tako v šempaski hranilnici ni bilo razen nekaj sej v začetku, ko je nastopil ta komisar službo, več nobenega sestanka in seje, ne vodijo se več nikaki računi in letni obračuni. Šempaska hranilnica vsled tega sedaj posluje zelo nerodno. Nekaj gospodar, ki ima v njej vloženih par tisočakov, ne more ničesar dvigniti, kljub večkratni zahtevi.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list s tožmo prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem v domovino.

Nemčija naznani-la novo politiko

Vsi poljedelski delavci, ki so se izselili v mesta, bodo poslani nazaj

Berlin, 16. marca. — Delavci, ki so zapustili podeželske distrikte in dobili delo v industrijah v zadnjih treh letih, bodo najbrž poslani nazaj. To je razvidno iz izjave Walterja Darreja, poljedelskega ministra, v kateri je tudi pozval delodajalce, naj ne najemajo delavcev, ki prihajajo s kmetov v industrijska središča.

Istočasno je Franz Seldte, minister dela, naznanil, da bo medzna lestvica za delavce, ki so uposleni pri javnih delih, ostala v veljavi, čeprav so cene življenskim potrebščinam silno poskočile, odkar je bila uveljavljena.

Cilj Darrejeve odredbe je ustavitve imigracije poljedelskih delavcev v mesta. To naseljevanje je zavzelo tako velik obseg, da v nekaterih podeželskih distriktih primanjkuje poljedelskih delavcev.

Nova odredba določa, da se morajo vsi industrijski delavci zgledati v uradu delavskih zbornic. Poljedelski delavci, ki so se naselili v mestih v zadnjih treh letih, bodo poslani v kraje, iz katerih so prišli.

KAKO VLADA DELA REKLAMO ZA RADIKALCE!

Chicago. — Ko so federalne oblasti zadnji teden začele na zahtevo burbonskih histerikov postopati proti komunističnemu pisatelju in predavatelju Johnu Stracheyju iz Anglije, niso nič pomislile, kako brezplačno reklamo mu bodo naredile. Strachey se nahaja v Združenih državah že kakih 10 tednov in v tem času je imel 55 predavanj in debat — med tem je tudi izšla njegova četrta knjiga v New Yorku — toda izvzemši njegovih ožjih krogov ni nihče vedel zanj, danes pa piše o njem vse ameriško časopisje kakor o kakim najpomembnejšim osebi!

Strachey se je zadnji četrtlet vrnil iz Clevelanda v Chicago, toda njegovo zaslikanje pred migracijskimi uradniki je bilo ponovno odloženo do 21. marca. Cela vrsta liberalnih odvetnikov se mu je ponudila, da ga zagovarja in Unija za ameriške civilne svobodščine je sklenila, da bo Stracheyju slučaj preizkusila kot svobodo govora do najvišjih instanc.

Strachey je še isti večer govoril dijakom michiganske univerze v Ann Arborju, Mich., kamor je dospel z letalom. Udeležba je bila ogromna. Njegovi nadaljnji govori so aranzirani v Detroitu in drugod na vzhodu. Povsod pričakujejo veliko udeležbo — zaradi reklame, katero mu je naredila vlada. Njegova govorniška turneja v Združenih državah se zaključila ta mesec in 29. marca ima odpotovati v Anglijo.

gljo, rekel pa je, da se bo "vsekakor moral vrniti v Ameriko, če bo hotel uživati čast svoje deportacije".

POLET V STRATOSFERI OD ZAPADA DO VZHODA

Cleveland, O. — Wiley Post, znani ameriški letalec, ki je že dvakrat letel okoli sveta, je zadnji petek poskusil s poletom preko ameriškega kontinenta v stratosferi, okrog 30.000 čevljev visoko in malo je manjkalo, da ni zmagal. Ob 7:16 zjutraj se je dvignil v Los Angelesu, Cal., in pristal je v Clevelandu ob 5:20 popoldne, ko mu je zmanjkalo umetnega kisika za dihanje. Zgodovinski polet, prvi te vrste, je torej trajal dobrih osem ur iz Californije do Ohia. Če bi Post imel kisika samo še eno dobro uro, bi bil dosegel svoj namen. Letalo je bilo ves čas poleta v višini od 30.000 do 34.000 čevljev, kjer je okrog 70 stopinj mraza pod ničlo. Post je bil zavarovan v posebnem oblaku iz gumij in kovine, ki ga je gredo z električnim tokom. Imel je napravo za proizvajanje umetnega zraka za dihanje. Post pravi, da ne bo miroval, dokler ne preleti Amerike v stratosferi.

PROFITI KORPORACIJ SE VEDNO NARAŠČAJO

Washington, D. C. — (FP) — Iz zadnjega buletina Ameriške delavske federacije je razvidno, da korporacije še vedno gredijo profite, nasprotno pa je padla kupna sila delavcev.

Cene življenskim potrebščinam so poskočile za 13 odstotkov v enem letu, dočim so bile mezde v istem času zvišane samo za osem odstotkov. Življenski standard ameriškega delavstva je danes nižji nego je bil pred dvema letoma in cene še vedno navijajo. Poljedelski tajnik Wallace je mnenja, da še niso dovolj visoke in napoveduje, da bodo poskočile najmanj za 11 odstotkov v prihodnjih par mesecih.

Buletin ADF navaja kot kontrast poročilo National City banke, ki kaže, da je 840 korporacij povečalo profite za 43 odstotkov v preteklem letu v primeri z l. 1933.

75.000 farmarjev preseljenih

Washington, D. C. — Neko uradno poročilo se glasi, da je federalna administracija za izravnanje farmarskih problemov (AAA) že preselila 75.000 farmarjev z njihovimi družinami vred iz oddaljenih, slabih farmarskih bivališč v predmestne kraje, kjer je za nje več priložnosti za obstanek. Neki višji uradnik omenjene administracije je rekel, da je to komaj začetek preseljevanja malih farmarskih družin.

Pri snubitvi

"Nosil bom vašo hčer na rokah in ji bom najmanjše želje bral z očij."

"Verjamem, verjamem! A velike?"

"Pri Požgajevih imajo pa res zgledno gospodinjstvo! Šestega je šele, pa je Požgajka že brez fika."

"Kako pa to veste?"

"Hotela sem si davi pri njej izposoditi pet kovačev..."

Slika kaže ruske šolarje v šolski restavraciji v Moskvi.

Najemniške farmarje strasijo s terorjem

Strašne razmere v Arkansasu

Marked Tree, Ark. — Plantatniki v tem kraju so se poslužili nove taktike proti najemniškim farmarjem, ki so organizirani v Southern Farmers uniji. Siriti so pričeli govorice, da bo "poslan na oni svet" vsak odvetnik, ki bi se drznil zagovarjati unijo in njeno članstvo, in prav tako tudi unijski voditelji. Nadalje je govorica, da so plantatniki zbrali sklad dva tisoč dolarjev za importiranje bojnikov.

Kaj so prav za prav sklenili gospodari na svoji tajni seji, ni javnosti znano. Očitno pa je, da njih program vključuje strasenje svojih podložnikov s terorizmom. Snujejo menda tudi novo organizacijo "nočnih jezdecov". Kakor znano so klanovje pretepli in izgnali že več unijaskih agitatorjev.

Proti slednjim je "postava" nastopila tudi z novim kazenskim prestopkom, ki se imenuje "barratry". Dosele se je ta prestopek tikal le odvetnikov, ki bi ščuvali dve stranki drugo proti drugi z namenom, da se osebno oklastijo s tožbo. Zdaj so po plantatniških kontrolirane oblasti nastopile z "barratry" tudi proti unijaskim voditeljem.

Plantatnikom se je pridružila tudi legislatura, ki ima v načrtu "izboljšanje" antisindikalističnega zakona. Nadomestiti ga namerava z novim, ki bi preprečeval vsako agitacijo proti obstoječim razmeram in sistemu kot takemu.

Razmere je za zvezni poljedelski department preiskovala tudi Mary C. Myers, katero je tajnik Wallace poslal v ta kraj na apel unije. Noče pa objaviti njenega poročila, ker je "prevročilo". Ona namreč ni šla samo do plantatniških kakor prejšnji vladni preiskovalci, marveč je proučila tudi položaj najemniških farmarjev in kolibnikarjev. Razmere je menda opisala takšne, kakršne so ter jih obsodila. Poljedelski tajnik pa do zdaj še ni ugodil unijaski zahtevi za objavo tega poročila, češ, da poročilo ni javna zadeva. Senator Cogan je obljubil, da bo zahteval kongresno preiskavo.

Konflikt za kandidate petorke

Callander, Ont. — Ontarijska provinčna zbornica v Torontu je 15. t. m. sprejela naredbo, na podlagi katere postanejo glasovite Dionnove petorice "varovanke kralja Jurija V." in David A. Croll, minister za blaginjo province Ontario, ima izvrševati "v imenu kralja" varstvo nad deklicami. Ta sklep je povzročil "revolucijo" v Dionnovi družini. Oče in mati petorki zahtevata varstvo zase in si nočeta "navadila" na hišo, v kateri se nahaja petoro sester v oskrbi zdravnika in pastun, toda opravila nista nič. Ontarijska provinčna vlada je vzela petorke pod svojo kontrolo, da jih očuva pred izkoriščanjem po brezvestnih gledaliških grabeljih v Združenih državah, ki so sklenili z lakomnimi starši petorki celo vrsto kontraktov za vodilске turnee v prihodnjem poletju.

KONZUMENTI SE NAJ GREDO SOLIT!

Washington. — (FP) — Na račun konzumentov so "newdealjerji" pretočili že reke solza — praznih besed. Pri sestavljanju "novega deala" jim je predsednik celo odkazal mesto pri visoki mizi. Dobili so svoj "avetovadni" odbor NRA, ki je bil pa takoj ob pričetku porinjen na stran. Bilo je dosti grmenja pa nič dežja.

Zdaj smo z "novim dealom" že toliko napredovali, da je senatni odsek za trgovino, ki je zopet pričel z zaščitanjem o Copelandovem osnutku za regulacijo živili (pure food and drug act), skoraj s silo vrgel iz dvorane Arthurja Kalleta od Consumers Research, Inc., ki ima 50.000 članov.

On je namreč prišel pred odsek in pričel razkrinkavati zakonski osnutek in njegovega avtorja senatorja Copelanda, ki za dober denar agitira po radiu za razne "zdravilne" in "hranilne" zmazke. Kallet je namreč človek, ki v resnici nekaj ve o raketirstvu v živežni in drogerijski industriji. S svojim enciklopedičnim znanjem, ki je razvidno najbolj v knjigi "100.000.000 Guinea Pigs (Sto milijonov morskih prašičev — konzumentov)", je prišel pred odsek, da govori v imenu odjemalcev.

Ni pa prišel daleč. Sredi govora je bil ustavljen in pozvan, naj zapusti dvorano. Njegovo trganje Copelandovega predloga je bilo za burbonce preveč. Kallet namreč trdi, da osnutek ne nudi nobene nove protekcije konzumentom. Tovarnarji in trgovci bi slabo in ničvedno blago še vedno lahko prodajali — navadno zmazke in čestokrat škodljive za "najboljši" medikament ali karkoli že. Potrebnovali bi dobili te zdravniške izjave, kar pa ni težko, ker malo je profesorj, v katerih bi bilo raketirstvo toliko razvito kakor v zdravniški. Za dober denar bodo izdelovali ničvednega ali pa celo škodljivega blaga lahko dobili na kose zdravniških izjav.

Kallet je kritiziral osnutek tudi radi tega, ker bi zakon izvajal poljedelski department, ki zastopa interese producentov in ne konzumentov. On pravi, da je ta department pri vsaki priliki pripravljen zamikati, kjer se križajo interesi konzumentov in producentov, in to na ljubo slednjim.

ZAHVALA

Mojim detroitskim prijateljem! V prijetno dolžnost si štejem, se tem potom javno zahvaliti številnim prijateljem, ki so mi v znak kulturne delovanja in za odhodnico priredili dne 9. marca t. l. v Slov. delavskem domu nadvase ljubko presenečenje. Ne bom opisoval kako me je Jože Koršič "spjel na led", ker to je njegova tajnost — omenim pa stoglavo množico, ki mi je iskreno čestitala. Ko sem se malo zavedel mi je mr. A. Jurca izročil krásno zapesitno uro v dar. Njej je pa sledila spominška knjiga s sto deset podpisov, ter z imeni 18 dramskih del, katere sem imel v teku šestih let priliko režirati. Čutim se izredno srečnega, da sem v tej kratki dobi s svojimi skromnimi silami in kar je glavno s sodelovanjem diletantov in občinstva pripomogel do razvoja naše drame v Detroitu. V vrstici življenja mi bo ostal ta večer vedno v prijetnem spominu.

Detroit, dne 12. marca 1935. Vaš Frank Cesen. (Adv.)

Joseph B. Eastman (desno) pojasnjuje članom senatnega odseka za meddržavno trgovino načrt vladne regulacije transportacije.

Maksim Gorki:

MATI

SOCIALNI ROMAN

— Kaj hočeš? — je odgovoril Andrej in zopet zmajal z rameni.

— Ali bi mogel ubiti takega človeka? — je zamišljeno vprašal Pavel po dolgem molku. Malorus ga je pogledal, s svojimi okroglimi očmi je narahlo oplazil mater in otožno, a trdo odgovoril:

— Zase — se ne pritaknem nikogar! Za druge, za našo stvar — pa sem zmožen vsega! In tudi ubil bi človeka, celo svojega sina...

— Oh, Andrijuša! — je tiho vzklila mati. Nasmejla se je in dejala:

— Ne gre drugače! Tako je življenje! ...

— Da-a! ... je zategnjeno potrdil Pavel. — Tako je življenje...

Zdajci je, kakor po notranjem nagonu, skočil Andrej ves razburjen, zamahnil z rokami in dejal:

— Kaj hočete? Tudi sovražiti je časih treba človeka, da preje nastopi čas, ko bomo ljubili vse ljudi od kraja. Pokončati je treba človeka, kateri zavira življenje, kateri prodaja ljudi za denar, da si kupi zanj pokoj ali slavo.

Če je poštenim ljudem Judež na poti — postane sam Judež, če ga ne pokončam! ... Pa je greh? In pravice nimam? A naši zatiralci pa imajo pravico, da si drže vojake in rablje, javne hiše in zapore, ječe in vse druge ostudnosti, ki služijo njihovu pokroju in udobnosti? ... Časih mi pride v roke njihova palica ... kaj hočem? Vzajem jo; ne zametujem je. Na desetine in stotine nas ubijajo ... to me opravičuje, da vzdignem roko in zamahnem z njo po njih sovražnih glav ... Na sovražnika, ki se mi je od vseh najbolj približal in ki je najnevarnejši mojemu življenjskemu delu med vsemi. Tako je logika. Zoper njo se vojskujem, zametavam jo. Vem, da iz krvi nič ne zraste, da ni rodovitna njihova kri! ... Resnica uspeva, če naša kri v pogostem dežju škropi zemljo, a njihova gnila kri se izgublja brez sledu, to vem! Ampak nase vzamem greh in ubijam, če vidim, da je — treba. Jaz govorim le zase ... Moj greh umre z menoj, ne oskruni bodočnosti, nikogar ne omadežuje, razen mene ...

Po izbi je hodil mahal po zraku, z roko, kakor da bi nekaj odbijal od sebe. Mati ga je gledala žalostno in nemirno; čutila je, da se je nekaj zganilo v njem. Temne, opasne misli o umoru so jo ostavile — če ga ni umoril Vjesovščikov, ga ni nihče od Pavlovih tovarišev, si je mislila. Pavel je s sklonjeno glavo poslušal Andreja, ki je vztrajno, z veliko silo nadaljeval:

— Na poti naprej mora človek pogosto delati zoper sebe. Vse je treba žrtvovati, celo srce ... Življenje žrtvovati, umreti za stvar — je lahko! Žrtvovati je treba, kar je človeku dražje od življenja ... je tedaj uspeva, kar ti je najdražje, tvoja resnica! ...

Sredi izbe je obstal, prebledel in zatisnil oči; s povzdignjenimi rokami je nadaljeval svečano obljubo:

— Vem, da nastopi čas, ko se bodo ljudje radovali drug drugega, ko bo vsak svojemu bližnjemu kakor zvezda, ko bo vsak poslušal bližnjaka kakor godbo! Po zemlji bodo hodili prosti ljudje, veliki po svoji svobodi, z odprtimi sredi, in srce vsakega bo čisto zlobe in zavisti ... Tedaj ne bo življenja, ampak prosta služba, ki povzdigne človeka; svobodnim ljudem so dosegljive vse višave! Takrat bodo živeli v resnici in svobodi za lepoto, in za najboljše bodo veljali tisti, ki bodo s svojim srcem najdalje objemali ves svet, ki ga bodo najsilnejše ljubili ... Najboljši bodo najsvobodnejši — v njih bo največ lepote! Življenje bo tedaj veliko in veliki bodo ljudje v tem življenju ...

— Sredi izbe je obstal, prebledel in zatisnil oči; s povzdignjenimi rokami je nadaljeval svečano obljubo:

— Vem, da nastopi čas, ko se bodo ljudje radovali drug drugega, ko bo vsak svojemu bližnjemu kakor zvezda, ko bo vsak poslušal bližnjaka kakor godbo! Po zemlji bodo hodili prosti ljudje, veliki po svoji svobodi, z odprtimi sredi, in srce vsakega bo čisto zlobe in zavisti ... Tedaj ne bo življenja, ampak prosta služba, ki povzdigne človeka; svobodnim ljudem so dosegljive vse višave! Takrat bodo živeli v resnici in svobodi za lepoto, in za najboljše bodo veljali tisti, ki bodo s svojim srcem najdalje objemali ves svet, ki ga bodo najsilnejše ljubili ... Najboljši bodo najsvobodnejši — v njih bo največ lepote! Življenje bo tedaj veliko in veliki bodo ljudje v tem življenju ...

— Sredi izbe je obstal, prebledel in zatisnil oči; s povzdignjenimi rokami je nadaljeval svečano obljubo:

— Vem, da nastopi čas, ko se bodo ljudje radovali drug drugega, ko bo vsak svojemu bližnjemu kakor zvezda, ko bo vsak poslušal bližnjaka kakor godbo! Po zemlji bodo hodili prosti ljudje, veliki po svoji svobodi, z odprtimi sredi, in srce vsakega bo čisto zlobe in zavisti ... Tedaj ne bo življenja, ampak prosta služba, ki povzdigne človeka; svobodnim ljudem so dosegljive vse višave! Takrat bodo živeli v resnici in svobodi za lepoto, in za najboljše bodo veljali tisti, ki bodo s svojim srcem najdalje objemali ves svet, ki ga bodo najsilnejše ljubili ... Najboljši bodo najsvobodnejši — v njih bo največ lepote! Življenje bo tedaj veliko in veliki bodo ljudje v tem življenju ...

— Sredi izbe je obstal, prebledel in zatisnil oči; s povzdignjenimi rokami je nadaljeval svečano obljubo:

— Vem, da nastopi čas, ko se bodo ljudje radovali drug drugega, ko bo vsak svojemu bližnjemu kakor zvezda, ko bo vsak poslušal bližnjaka kakor godbo! Po zemlji bodo hodili prosti ljudje, veliki po svoji svobodi, z odprtimi sredi, in srce vsakega bo čisto zlobe in zavisti ... Tedaj ne bo življenja, ampak prosta služba, ki povzdigne človeka; svobodnim ljudem so dosegljive vse višave! Takrat bodo živeli v resnici in svobodi za lepoto, in za najboljše bodo veljali tisti, ki bodo s svojim srcem najdalje objemali ves svet, ki ga bodo najsilnejše ljubili ... Najboljši bodo najsvobodnejši — v njih bo največ lepote! Življenje bo tedaj veliko in veliki bodo ljudje v tem življenju ...

— Sredi izbe je obstal, prebledel in zatisnil oči; s povzdignjenimi rokami je nadaljeval svečano obljubo:

— Vem, da nastopi čas, ko se bodo ljudje radovali drug drugega, ko bo vsak svojemu bližnjemu kakor zvezda, ko bo vsak poslušal bližnjaka kakor godbo! Po zemlji bodo hodili prosti ljudje, veliki po svoji svobodi, z odprtimi sredi, in srce vsakega bo čisto zlobe in zavisti ... Tedaj ne bo življenja, ampak prosta služba, ki povzdigne človeka; svobodnim ljudem so dosegljive vse višave! Takrat bodo živeli v resnici in svobodi za lepoto, in za najboljše bodo veljali tisti, ki bodo s svojim srcem najdalje objemali ves svet, ki ga bodo najsilnejše ljubili ... Najboljši bodo najsvobodnejši — v njih bo največ lepote! Življenje bo tedaj veliko in veliki bodo ljudje v tem življenju ...

— Sredi izbe je obstal, prebledel in zatisnil oči; s povzdignjenimi rokami je nadaljeval svečano obljubo:

— Vem, da nastopi čas, ko se bodo ljudje radovali drug drugega, ko bo vsak svojemu bližnjemu kakor zvezda, ko bo vsak poslušal bližnjaka kakor godbo! Po zemlji bodo hodili prosti ljudje, veliki po svoji svobodi, z odprtimi sredi, in srce vsakega bo čisto zlobe in zavisti ... Tedaj ne bo življenja, ampak prosta služba, ki povzdigne človeka; svobodnim ljudem so dosegljive vse višave! Takrat bodo živeli v resnici in svobodi za lepoto, in za najboljše bodo veljali tisti, ki bodo s svojim srcem najdalje objemali ves svet, ki ga bodo najsilnejše ljubili ... Najboljši bodo najsvobodnejši — v njih bo največ lepote! Življenje bo tedaj veliko in veliki bodo ljudje v tem življenju ...

— Sredi izbe je obstal, prebledel in zatisnil oči; s povzdignjenimi rokami je nadaljeval svečano obljubo:

— Vem, da nastopi čas, ko se bodo ljudje radovali drug drugega, ko bo vsak svojemu bližnjemu kakor zvezda, ko bo vsak poslušal bližnjaka kakor godbo! Po zemlji bodo hodili prosti ljudje, veliki po svoji svobodi, z odprtimi sredi, in srce vsakega bo čisto zlobe in zavisti ... Tedaj ne bo življenja, ampak prosta služba, ki povzdigne človeka; svobodnim ljudem so dosegljive vse višave! Takrat bodo živeli v resnici in svobodi za lepoto, in za najboljše bodo veljali tisti, ki bodo s svojim srcem najdalje objemali ves svet, ki ga bodo najsilnejše ljubili ... Najboljši bodo najsvobodnejši — v njih bo največ lepote! Življenje bo tedaj veliko in veliki bodo ljudje v tem življenju ...

— Sredi izbe je obstal, prebledel in zatisnil oči; s povzdignjenimi rokami je nadaljeval svečano obljubo:

— Vem, da nastopi čas, ko se bodo ljudje radovali drug drugega, ko bo vsak svojemu bližnjemu kakor zvezda, ko bo vsak poslušal bližnjaka kakor godbo! Po zemlji bodo hodili prosti ljudje, veliki po svoji svobodi, z odprtimi sredi, in srce vsakega bo čisto zlobe in zavisti ... Tedaj ne bo življenja, ampak prosta služba, ki povzdigne človeka; svobodnim ljudem so dosegljive vse višave! Takrat bodo živeli v resnici in svobodi za lepoto, in za najboljše bodo veljali tisti, ki bodo s svojim srcem najdalje objemali ves svet, ki ga bodo najsilnejše ljubili ... Najboljši bodo najsvobodnejši — v njih bo največ lepote! Življenje bo tedaj veliko in veliki bodo ljudje v tem življenju ...

— Sredi izbe je obstal, prebledel in zatisnil oči; s povzdignjenimi rokami je nadaljeval svečano obljubo:

— Vem, da nastopi čas, ko se bodo ljudje radovali drug drugega, ko bo vsak svojemu bližnjemu kakor zvezda, ko bo vsak poslušal bližnjaka kakor godbo! Po zemlji bodo hodili prosti ljudje, veliki po svoji svobodi, z odprtimi sredi, in srce vsakega bo čisto zlobe in zavisti ... Tedaj ne bo življenja, ampak prosta služba, ki povzdigne človeka; svobodnim ljudem so dosegljive vse višave! Takrat bodo živeli v resnici in svobodi za lepoto, in za najboljše bodo veljali tisti, ki bodo s svojim srcem najdalje objemali ves svet, ki ga bodo najsilnejše ljubili ... Najboljši bodo najsvobodnejši — v njih bo največ lepote! Življenje bo tedaj veliko in veliki bodo ljudje v tem življenju ...

— Sredi izbe je obstal, prebledel in zatisnil oči; s povzdignjenimi rokami je nadaljeval svečano obljubo:

— Vem, da nastopi čas, ko se bodo ljudje radovali drug drugega, ko bo vsak svojemu bližnjemu kakor zvezda, ko bo vsak poslušal bližnjaka kakor godbo! Po zemlji bodo hodili prosti ljudje, veliki po svoji svobodi, z odprtimi sredi, in srce vsakega bo čisto zlobe in zavisti ... Tedaj ne bo življenja, ampak prosta služba, ki povzdigne človeka; svobodnim ljudem so dosegljive vse višave! Takrat bodo živeli v resnici in svobodi za lepoto, in za najboljše bodo veljali tisti, ki bodo s svojim srcem najdalje objemali ves svet, ki ga bodo najsilnejše ljubili ... Najboljši bodo najsvobodnejši — v njih bo največ lepote! Življenje bo tedaj veliko in veliki bodo ljudje v tem življenju ...

— Sredi izbe je obstal, prebledel in zatisnil oči; s povzdignjenimi rokami je nadaljeval svečano obljubo:

— Vem, da nastopi čas, ko se bodo ljudje radovali drug drugega, ko bo vsak svojemu bližnjemu kakor zvezda, ko bo vsak poslušal bližnjaka kakor godbo! Po zemlji bodo hodili prosti ljudje, veliki po svoji svobodi, z odprtimi sredi, in srce vsakega bo čisto zlobe in zavisti ... Tedaj ne bo življenja, ampak prosta služba, ki povzdigne človeka; svobodnim ljudem so dosegljive vse višave! Takrat bodo živeli v resnici in svobodi za lepoto, in za najboljše bodo veljali tisti, ki bodo s svojim srcem najdalje objemali ves svet, ki ga bodo najsilnejše ljubili ... Najboljši bodo najsvobodnejši — v njih bo največ lepote! Življenje bo tedaj veliko in veliki bodo ljudje v tem življenju ...

— Sredi izbe je obstal, prebledel in zatisnil oči; s povzdignjenimi rokami je nadaljeval svečano obljubo:

— Vem, da nastopi čas, ko se bodo ljudje radovali drug drugega, ko bo vsak svojemu bližnjemu kakor zvezda, ko bo vsak poslušal bližnjaka kakor godbo! Po zemlji bodo hodili prosti ljudje, veliki po svoji svobodi, z odprtimi sredi, in srce vsakega bo čisto zlobe in zavisti ... Tedaj ne bo življenja, ampak prosta služba, ki povzdigne človeka; svobodnim ljudem so dosegljive vse višave! Takrat bodo živeli v resnici in svobodi za lepoto, in za najboljše bodo veljali tisti, ki bodo s svojim srcem najdalje objemali ves svet, ki ga bodo najsilnejše ljubili ... Najboljši bodo najsvobodnejši — v njih bo največ lepote! Življenje bo tedaj veliko in veliki bodo ljudje v tem življenju ...

— Sredi izbe je obstal, prebledel in zatisnil oči; s povzdignjenimi rokami je nadaljeval svečano obljubo:

— Vem, da nastopi čas, ko se bodo ljudje radovali drug drugega, ko bo vsak svojemu bližnjemu kakor zvezda, ko bo vsak poslušal bližnjaka kakor godbo! Po zemlji bodo hodili prosti ljudje, veliki po svoji svobodi, z odprtimi sredi, in srce vsakega bo čisto zlobe in zavisti ... Tedaj ne bo življenja, ampak prosta služba, ki povzdigne človeka; svobodnim ljudem so dosegljive vse višave! Takrat bodo živeli v resnici in svobodi za lepoto, in za najboljše bodo veljali tisti, ki bodo s svojim srcem najdalje objemali ves svet, ki ga bodo najsilnejše ljubili ... Najboljši bodo najsvobodnejši — v njih bo največ lepote! Življenje bo tedaj veliko in veliki bodo ljudje v tem življenju ...

— Sredi izbe je obstal, prebledel in zatisnil oči; s povzdignjenimi rokami je nadaljeval svečano obljubo:

— Vem, da nastopi čas, ko se bodo ljudje radovali drug drugega, ko bo vsak svojemu bližnjemu kakor zvezda, ko bo vsak poslušal bližnjaka kakor godbo! Po zemlji bodo hodili prosti ljudje, veliki po svoji svobodi, z odprtimi sredi, in srce vsakega bo čisto zlobe in zavisti ... Tedaj ne bo življenja, ampak prosta služba, ki povzdigne človeka; svobodnim ljudem so dosegljive vse višave! Takrat bodo živeli v resnici in svobodi za lepoto, in za najboljše bodo veljali tisti, ki bodo s svojim srcem najdalje objemali ves svet, ki ga bodo najsilnejše ljubili ... Najboljši bodo najsvobodnejši — v njih bo največ lepote! Življenje bo tedaj veliko in veliki bodo ljudje v tem življenju ...

Umolknil je, zavaljal se in zamajal kakor jezik v zvonu, potem je dejal globoko iz vseh prsi:

— Za tako življenje — storim vse ... srce si iztrgam iz prsi, če je treba, in ga sam pohodim z nogami.

Obliče mu je zatrepalo in bilo je vznemirjeno in razžarjeno; iz oči so mu kapale solze, velike in težke, druga za drugo ...

Pavel je vzvaval glavo in ga gledal ves blede, s široko odprtimi očmi; mati je vstala s stola čuteč, kako se ji približuje temen nemir.

— Kaj je s teboj, Andrej? — ga je tiho vprašal Pavel.

Malorus je zmajal z glavo, napel se je kakor struna in dejal gledaje na mater:

— Videl sem ... Vem ...

Mati je vstala in skočila k njemu, trepetajoč po vsem telesu; pograbila ga je za roko — skušala je izviti svojo desnico, ampak ona jo je krčevito držala in strastno zasopetala:

— Moj ljubček, bodi tiho! Moj dragi ... Nič ni ... nič ni, Paša!

— Potrpite! — je zamolklo zamrmral Malorus. — Po vem vam, kako je bilo ...

— Ni treba! — je zasopetala mati in vsa v solzah gledala nanj. — Ni treba, Andrijuša ...

Pavel se je počasi približal in je z vlažnimi očmi ogledoval prijatelja. Bled je bil in smehljaje je potihlo in počasi dejal:

— Mati se boji, da si ti ...

— Ne bojim se ... Ne verjamem! Če bi videla — ne bi verjela!

— Potrpite! — je dejal Malorus, ne da bi se ozrl na njo, in skušal oprustiti roko. — Ni sem jaz ... a preprečil bi bil lahko ...

— Pusti, Andrej! — je dejal Pavel.

Malorus je sklonil svojo glavo k njemu in tiho, pretrgano dejal:

— Nisem hotel, ti veš, Pavel. Zgodilo se je tako: ko si ti odšel naprej, a jaz sem ostal z Dragunovim za ogled — je Isaj prišel izza ogla ... stopil v stran ... meril naju z očmi in se smejal ... Dragunov je dejal — vidiš? Vso noč me zasleduje ... Potočjem ga. Pa je odšel ... mislil sem, da domov ... A Isaj je stopil k meni ...

Malorus je vzdihnil.

— Nihče me ni še tako podlo razžalil kot ta pes.

Mati ga je molče prišla za roko in potegnila k mizi; posrečilo se ji je, da ga je posadila na stol. Sama je sedla poleg njega, ramo ob ramo. Pavel je stal pred njim in mrko grabil po bradi.

— Dejal je, da nas vse poznajo, da nas imajo orožniki vse zapisane in da nas polove še pred prvim majem. Nič mu nisem odgovoril, smejal sem se, a v srcu mi je kipele. Začel je, da sem pameten človek, da mi ni treba po tej poti, da najraje ...

Prenehal je in si obrisal obraz z levico; njegove oči so suho žarele.

— Razumem!

— Da! Rajše, je dejal, naj stopim v službo zakona.

Malorus je zamahnil z roko in potresel krčevito stisnjeno pest.

— Zakona ... Ti prokleta duša! — je siknil skozi zobe. — Če bi me bil udaril v lice, lažje bi mi bilo ... in tudi njemu nemara. Ko pa mi je pljunil svojo smrdljivo slino v srce, nisem strpel.

Andrej je krčevito iztrgal svojo roko iz Pavlove in z gnusom je dejal:

— V lice sem ga udaril in odšel ... Zdaj pa mu je vzel Dragunov tiho rekel — ali si mi prišel v roke? — Čakati je moral za ogled ... (Dalje prihodnjak.)

— V lice sem ga udaril in odšel ... Zdaj pa mu je vzel Dragunov tiho rekel — ali si mi prišel v roke? — Čakati je moral za ogled ... (Dalje prihodnjak.)

— V lice sem ga udaril in odšel ... Zdaj pa mu je vzel Dragunov tiho rekel — ali si mi prišel v roke? — Čakati je moral za ogled ... (Dalje prihodnjak.)

— V lice sem ga udaril in odšel ... Zdaj pa mu je vzel Dragunov tiho rekel — ali si mi prišel v roke? — Čakati je moral za ogled ... (Dalje prihodnjak.)

— V lice sem ga udaril in odšel ... Zdaj pa mu je vzel Dragunov tiho rekel — ali si mi prišel v roke? — Čakati je moral za ogled ... (Dalje prihodnjak.)

— V lice sem ga udaril in odšel ... Zdaj pa mu je vzel Dragunov tiho rekel — ali si mi prišel v roke? — Čakati je moral za ogled ... (Dalje prihodnjak.)

— V lice sem ga udaril in odšel ... Zdaj pa mu je vzel Dragunov tiho rekel — ali si mi prišel v roke? — Čakati je moral za ogled ... (Dalje prihodnjak.)

— V lice sem ga udaril in odšel ... Zdaj pa mu je vzel Dragunov tiho rekel — ali si mi prišel v roke? — Čakati je moral za ogled ... (Dalje prihodnjak.)

— V lice sem ga udaril in odšel ... Zdaj pa mu je vzel Dragunov tiho rekel — ali si mi prišel v roke? — Čakati je moral za ogled ... (Dalje prihodnjak.)

— V lice sem ga udaril in odšel ... Zdaj pa mu je vzel Dragunov tiho rekel — ali si mi prišel v roke? — Čakati je moral za ogled ... (Dalje prihodnjak.)

— V lice sem ga udaril in odšel ... Zdaj pa mu je vzel Dragunov tiho rekel — ali si mi prišel v roke? — Čakati je moral za ogled ... (Dalje prihodnjak.)

— V lice sem ga udaril in odšel ... Zdaj pa mu je vzel Dragunov tiho rekel — ali si mi prišel v roke? — Čakati je moral za ogled ... (Dalje prihodnjak.)

— V lice sem ga udaril in odšel ... Zdaj pa mu je vzel Dragunov tiho rekel — ali si mi prišel v roke? — Čakati je moral za ogled ... (Dalje prihodnjak.)

— V lice sem ga udaril in odšel ... Zdaj pa mu je vzel Dragunov tiho rekel — ali si mi prišel v roke? — Čakati je moral za ogled ... (Dalje prihodnjak.)

— V lice sem ga udaril in odšel ... Zdaj pa mu je vzel Dragunov tiho rekel — ali si mi prišel v roke? — Čakati je moral za ogled ... (Dalje prihodnjak.)

— Vsi me cenijo, ker sem se zmeraj brigala samo za svoje stvari. Govoril je v tem smislu dalje, končno pa je dejal: "Če ste pripravljeni zbirati poročila o delovanju nekaterih italijanskih antifasistov, ki žive tu v Tessinu med Ascono in Bellinzono (švicarski mesti s pretežno italijanskim prebivalstvom blizu italijanske meje), boste na starost preskrbljeni." ...

Daniele se je opomogel od začudenja in vprašujoč pogledal Caterino, ki mu je vse to pripovedovala jokajoč in tresoč se: — Zakaj pa si prišla s tem k meni? ...

— Kako zakaj? ...

— Sem Tessinec — je rekel Daniele — in vaše italijanske zgodbe me prav nič ne zanimajo. Čemu si prišla k meni? ... Kdo te je poslal k meni?

Devčica je zmedenno zajecjajala: — Kako? Že trideset let me poznate ... Veste, da sem si zmeraj na pošten način služila kruha. Veste, da sem se zmeraj brigala za svoje stvari! ...

— Rad bi vedel — jo je Daniele s povzdignjenim glasom prekinil — ali te je poslal kdo k meni? ...

— Nihče! — je odgovorila Caterina in ponižno pristavila: — Oprostite, prosim, da sem motila; že grem ...

Stopila je na pot, ki je vodila mimo hiše na cesto proti Gordolu in Minusiju. Daniele je šel za njo in čez nekaj časa zopet načel pogovor:

— Če te ni nihče poslal k meni, čemu si pa potem prišla? — Hotela sem vas vprašati za svet — je zamrmrala Caterina predse, ne da bi se ustavila.

— Za kakšen nasvet? ...

— Ali naj gospodovo ponudbo sprejemem ali ne — je dodala starka in obstala. — Kar nič ne vem, kaj naj storim. Sem tako zmedena, kakor še nikoli, odkar živim ... Če sprejemem, bom zaslužila nekaj soldov, toda s tem, da bi izdajala ljudi, ki mi nikoli niso storili nič zalega ... Če odklonim, bom prav gotovo veljala za antifasistino in potem bodo na vse mogoče načine spletkarili proti meni ... Trideset let me že poznate; veste, da nisem ne fasistinja ne antifasistinja; veste, da sem si kruh zmeraj služila na pošten način in da sem se zmeraj brigala samo za svoje stvari ...

Daniele se je zdel močno zamisljen.

Caterina je v joku zopet nadaljevala pot, on ji je pa sledil. Ob koncu poti je čakal Agostino.

— Cuj — je nenadoma dejal Daniele starki, — prav nič se ne boj. Povej Agostinu, kar si meni povedala, in napravi, kakor ti bo svetloval! ...

Daniele je zrl za obema, kako sta odhajala po poti proti Gordolu, nato pa se je vrnil v svinjak, da bi oskrbel prašiče.

Neko jutro je delal s hčerko Silvijo v vinogradu v Pergoli, ko je Agostino prvič zopet prišel mimo.

Daniele je nameraval prosti predpoldan uporabiti, da bi obvaroval trte pred trtno ušjo. Da bi odkril načeta mesta in ugonobil zaračaje se zjedavce, je odrgnil bolne veje z malo kovinasto krtačo. Silvija je stopala za njim in jih obrizgavala z vrelo vodo. Tedaj se je pripeljal mimo Agostino na tovrstnem avtu, natovorjenem z opeko, in je zaklical Danielu:

— Ti, zgodba se lepo razvija! ...

— Kakšna zgodba? — je odgovoril Daniele, ki ni tako hitro razumel, za kaj gre.

— Saj veš, tista zgodba — je ponovil Agostino in zakrillil z rokami, medtem ko se je tovrni avto že odmikal. Daniele je zmajal z glavo.

— Tle Italijani so fejest ljudje — je dejal hčerki, — radodarni, impulzivni in drzni so ... toda klepetajo preveč! ...

— Oče — je rekla nato Silvija, odločena izreči željo, ki ji je bila že dolgo na srcu, — vem, da delaš mnogo za osvoboditev Italije, ne da bi kaj o tem govoril. Tako rada bi ti pri tem pomagala ...

— Poberi na zemlji ležee skorjice — ji je odgovoril oče — in jih sežgi. Drugega dela zaenkrat nimam! ...

— Hej je ubogala. Daniele jo je opazoval, kako se je vrnila po stezi med trtami, se pri vsaki trti sklonila in znosila skrbno vse skorjice na male kupčke.

— Dole, kakor se zdi, še ne — je odvrnil Agostino — toda dejal ji je, naj javi kar splošno imena vseh italijanskih sezonskih delavcev, ki dnevno prihajajo preko meje in prihajajo tu v stik s sumljivimi elementi ali pobežnimi revolucionarji. Povedal ji je tudi, da si lahko zasluži precejšnjo vsoto, če bi pomagala razkriti tiste osebe, ki uvažajo revolucionarne knjige in brošure iz Švice v Italijo ...

— Ali ji ovađuh ni rekel — je še enkrat vprašal Daniele — ali že koga sumi? ...

— Kakor se zdi, ne! — je odgovoril Agostino in pristavil:

(Dalje prihodnjak.)

Novembra je bilo Silviji dvajset let in oče jo je opazoval s ponosom in strahom kot svoj najdragocenejši in najneznanejši zaklad.

Nekaj dni kasneje, bilo je nedeljsko jutro, je prišel Agostino zopet mimo. Daniele in Filomena sta se pravkar pogovarjala z neko žensko o kokošnjakih v Cadenazzu in Robasaccu, ki jih je v pretekli noči obiskal lisjak.

— Blizu petdeset kokoši so našli zadavljenih in izkrvavljenih! — je pripovedovala ženska.

— Če so bile kokoši zadavljene in njihova kri izpita, ni bil lisjak, nego dehor — je omenil Daniele.

Mimo je prišel neki šofer iz Cadenazza, tudi njega so povprašali za mnenje.

— Bil je lisjak — je menil šofer — morda jih je bilo celo več ... v nekem kurniku so ostala samo še peresa iz repa ...